

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Cdo/102/2020
Identifikačné číslo spisu: 2115224271
Dátum vydania rozhodnutia: 17.06.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Marián Sluk
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:2115224271.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletú M., bývajúcej u matky, zastúpenou kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Trnava, so sídlom v Trnave, Jána Bottu 4, dieťa rodičov: matky Ing. F., bývajúcej v K. zastúpenej advokátskou kanceláriou NIKU & partners, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Prokopa Veľkého 51, IČO: 36 866 008 a otca Ing. F., bývajúceho v C., za účasti Komisára pre deti, so sídlom v Bratislave, Odborárske námestie 3, IČO: 50 159 399, o návrhu otca na zmenu úpravy rodičovských práv a povinností, o uloženie výchovného opatrenia, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 8P/84/2015, o dovolaní matky maloletej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 15. októbra 2019, sp. zn. 25CoP/57/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiadnemu z účastníkov nepriznáva nárok na náhrdau trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Trnava (ďalej len „prvoinštančný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. júna 2018, č. k. 8P/84/2015-397 v spojení s opravnými uzneseniami Okresného súdu Trnava, č. k. 8P/84/2015-449 zo dňa 4. apríla 2019 a č. k. 8P/84/2015-460 zo dňa 27. júna 2019 a/ uložil rodičom maloletej M., výchovné opatrenie, a to, aby sa podrobili rodičovskej terapii a poradenstvu a spolupracovali s organizáciou Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar, a to v pravidelných intervaloch podľa pokynov strediska po dobu nasledujúcich 6 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia v počte minimálne 8 hodín mesačne, za účelom obnovenia rodičovských zručností a kompetencií, s cieľom zabezpečenia obnovenia stretávania otca s maloletou, b/ maloletej M. uložil výchovné opatrenie, a to, aby sa podrobila odbornému poradenstvu a spolupracovala s organizáciou Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar, a to v pravidelných intervaloch podľa pokynov strediska po dobu nasledujúcich 6 mesiacov

od právoplatnosti rozhodnutia, počnúc septembrom 2018, v počte 6 hodín mesačne podľa určenia organizácie Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar za účelom zlepšenia vzťahu maloletej s otcom a prípravy maloletej na asistované stretnutia s otcom, c/ nariadil nad výchovou maloletej M. dohľad, d/ návrh otca na zmenu zverenia zamietol, e/návrh matky na zákaz styku otca s maloletým dieťaťom zamietol, f/ styk otca s maloletou neupravil, g/ zmenil rozsudok Okresného súdu Piešťany, č. k. 8C/236/2010-496 zo dňa 20.06.2014 v časti úpravy styku otca s maloletou, h/ otcovi uložil povinnosť zaplatiť znalkyni PhDr. F. náhradu znalečného vo výške 286,08 eur v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, i/ matke uložil povinnosť zaplatiť znalkyni PhDr. F. náhradu znalečného vo výške 286,08 eur v lehote 30 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku a j/ rozhodol, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) v záhlaví označeným rozsudkom zmenil rozsudok súdu prvej inštancie zo 7. júna 2018, č. k. 8P/84/2015-397 v spojení s opravnými uzneseniami Okresného súdu Trnava, č. k. 8P/84/2015-453 zo 4. apríla 2019 a č. k. 8P/84/2015-461 z 27. júna 2019 v napadnutom výroku o uloženom výchovnom opatrení maloletej tak, že maloletej uložil výchovné opatrenie, a to aby sa podrobila odbornému poradenstvu a spolupracovala s organizáciou Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar, so sídlom Bratislava, Ševčenkova 21, IČO: 173 165 37, po dobu nasledujúcich 6 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia v rozsahu 6 hodín mesačne podľa určenia organizácie Spoločnosť priateľov detí z detských domovov Úsmev ako dar za účelom zlepšenia vzťahu maloletej s otcom a prípravy maloletej na asistované stretnutia s otcom. Zároveň odvolací súd zrušil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku, ktorým nariadil nad výchovou maloletej dohľad a o trovách rozhodol tak, že žiaden z účastníkov konania nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

3. Proti zmeňujúcemu výroku (I.) rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie matka maloletej (ďalej aj „dovolatelka“). Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 420 písm. e/, f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, pretože rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, súd jej nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces a z dôvodu podľa § 421 písm. b/ CSP, teda že rozhodnutie odvolacieho súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia, pričom záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá nebola v dovolacej praxi vyriešená.

4. K dovolaniu matky sa vyjadril len kolízny opatrovník maloletej, ktorý uviedol, že rozhodnutie o prípustnosti dovolania, prípadne o dovolaní, ako o mimoriadnom opravnom prostriedku, plne ponecháva na rozhodnutí súdu.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastníčka konania zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania dospel k záveru, že jej dovolanie nie je prípustné. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci upravenej v Civilnom mimosporovom poriadku (ďalej len „CMP“). Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Keďže § 76 CMP neobsahuje osobitnú úpravu dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloleťoch, dovolací súd posudzoval prípustnosť dovolania matky podľa ustanovení CSP.

7. Dovolanie bolo podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Prípustnosť dovolania bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP. Aj po zmene právnej

úpravy dovolacieho konania, ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu [viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu, sp. zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012 (poznámka dovolacieho súdu: pokiaľ sa v ďalšom texte uvádza odkaz na „Cdo“, ide o odkaz na rozhodnutie najvyššieho súdu príslušnej spisovej značky)].

8. Najvyšší súd v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam.

Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (3Cdo/209/2015, 3Cdo/36/2016, 5Cdo/264/2014, 1Cdo/334/2013).

9. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno ani po 1. júli 2016 interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

10. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“), sp. zn. II. ÚS 172/03].

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

12. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

13. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

14. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

15. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

16. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod. V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

17. Podľa § 424 CSP môže dovolanie podať iba strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Otázkou, či dovolateľ je procesnou stranou uvedenou v § 424 CSP, treba vždy riešiť s prihliadnutím na individuálne okolnosti daného prípadu.

18.1. Prípustnosť dovolania má vo všeobecnosti stránku objektívnu a subjektívnu. Objektívna stránka sa nevzťahuje na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje (len) vecný aspekt tohto opravného prostriedku - či smeruje proti rozhodnutiu vykazujúcemu zákonné znaky rozhodnutia, proti ktorému je dovolanie prípustné (objektívna prípustnosť dovolania je vymedzená ustanoveniami § 420 a § 421 CSP). Subjektívna stránka prípustnosti dovolania sa naopak viaže na osobu konkrétneho dovolateľa a zohľadňuje osobný aspekt toho, kto podáva dovolanie - či je u neho daný dôvod, ktorý ho oprávňuje podať dovolanie. Pri skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania treba vziať na zreteľ, či dovolateľ bol negatívne dotknutý napadnutým rozhodnutím (viď tiež R 50/1999). Skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska objektívneho nasleduje až po skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania; pokiaľ dovolací súd dospeje k záveru, že dovolanie nie je subjektívne prípustné, nepristúpi už k skúmaniu prípustnosti dovolania z hľadiska ustanovení § 420 a § 421 CSP.

18.2. Zmeňujúci výrok dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu ukladá maloletej konkrétnu formu výchovného opatrenia, ktorú odvolací súd vo výroku rozsudku časovo ohraničil (limitoval) na dobu šiestich mesiacov od právoplatnosti tohto rozsudku. Z obsahu spisu možno zistiť, že rozsudok odvolacieho súdu, vrátane výroku o uloženom výchovnom opatrení, nadobudol právoplatnosť 25. októbra 2019. Dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho bol účinný po dobu šiestich mesiacov, t. j. do 25. apríla 2020, po tomto dni jeho právne účinky pominuli. Od 26. apríla 2020 maloletá nemá povinnosť podrobiť sa výchovnému opatreniu. Dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu už nemá (prípadne negatívny) dopad na právne postavenie maloletej, rovnako nemá dopad ani na právne postavenie všetkých ďalších týmto výrokom dotknutých účastníkov konania (otca a matku maloletého dieťaťa), alebo osôb zúčastnených na tomto konaní (komisára pre deti). Povinnosť z takéhoto rozhodnutia nemožno po stanovenom čase (po 25. októbri 2020) ani nútene vymáhať.

18.3. Pri skúmaní subjektívnej stránky prípustnosti dovolania treba vziať na zreteľ, či dovolateľ bol (je) negatívne dotknutý napadnutým rozhodnutím (R 50/1999). Subjektívna prípustnosť teda odráža stav procesnej ujmy strany sporu (účastníka konania), ktorý pretrváva od vydania dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pokiaľ stav procesnej ujmy z nejakého dôvodu pominie skôr, ako bolo dovolacím súdom rozhodnuté o podanom dovolaní, pôvodne dotknutého účastníka už ďalej nemožno považovať za subjektívne oprávneného k podaniu dovolania (§ 424 CSP). Vzhľadom na subjektívnu neprípustnosť dovolania neskúma dovolací súd, či sa v ňom - vo vzťahu k tomuto výroku -

opodstatnene namieta niektorý dovolací dôvod (§ 420 a § 421 CSP).

19. Vo vzťahu k dovolaním napadnutému výroku rozsudku odvolacieho súdu, nie je možné hľadiť na dovolateľku (matku maloletej) ako subjektívne oprávnenú podať dovolanie (§ 424 CSP). Dovolací prieskum preto vo vzťahu k tomuto výroku napadnutého rozsudku odvolacieho súdu nebolo možné uskutočniť a dovolanie bolo preto potrebné v zmysle § 447 písm. b/ CSP odmietnuť.

20. O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 52 CMP v spojení s § 453 ods. 1 CSP a vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

21. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.